

Omgaan met beeldmateriaal - foto's en films

Een foto waarop een leerling te zien is, zegt iets over de afkomst van die leerling. Deze informatie is bijzonder gevoelig. Wil je beeldmateriaal van een leerling publiceren, dan eist de privacywetgeving dat daarvoor vooraf uitdrukkelijk toestemming wordt gevraagd en dat publicatie steeds veilig gebeurt. Toestemming en beveiliging zijn twee belangrijke voorwaarden!

Regels in het kort

In het kort gelden voor het gebruik van beeldmateriaal de volgende regels:

- Vraag expliciet toestemming van de ouders of voogd voor het maken én plaatsen van foto's en films en en vermeld duidelijk waarvoor je precies toestemming vraagt.
- Leg duidelijk uit waarom je beeldmateriaal maakt en waarvoor je dat gebruikt.
- Leg duidelijk uit waar de foto of film geplaatst gaat worden, bijvoorbeeld op de website of in de (digitale) nieuwsbrief.
- Zorg dat de informatiebeveiliging van digitale systemen waarop het beeldmateriaal staat op orde is.
- Digitaal gepubliceerd beeldmateriaal is alleen toegankelijk via inlog middels een persoonlijke account.
- De school is verplicht om gehoor te geven aan een verzoek van ouders of voogd tot verwijdering van beeldmateriaal op grond van de privacywetgeving.

Toestemming

Wanneer scholen foto's of films van leerlingen willen publiceren, hebben zij daarvoor toestemming nodig voor elke leerling, die herkenbaar in beeld is. Gaat het om leerlingen, die jonger zijn dan 16 jaar, dan is toestemming nodig van de ouders of de voogd van de leerlingen, i.c. de persoon die met het ouderlijk gezag over het kind is belast.

Voor toestemming gelden drie voorwaarden:

1. De toestemming moet *uit vrije wil* en niet onder druk zijn gegeven.
2. De toestemming moet *ondubbelzinnig* zijn; een school niet mag uitgaan van: 'wie zwijgt, stemt toe'.
3. De toestemming moet *specifiek* zijn; voor een specifieke verwerking en voor een specifiek doel.

De school moet de *toestemmingsverklaring* kunnen overleggen en kunnen aantonen dat deze aan de drie voorwaarden voldoet. Leerlingen of ouders/voogd moeten hun toestemming ook altijd weer kunnen intrekken.

Ieder jaar moeten de ouders/voogd worden geïnformeerd over het gebruik van beeldmateriaal. Daarbij is het belangrijk om te verwijzen naar de reeds eerder gegeven toestemming. Ouders moeten tenminste jaarlijks de gelegenheid krijgen om per onderdeel te kiezen uit:

- De toestemming intrekken.
- De toestemming geven c.q. opnieuw bevestigen.

Toelichting voor school ten aanzien van het gebruik van het formulier 'toestemming'

Er is geen toestemming van ouders nodig voor het gebruik van beeldmateriaal in de klas en les voor onderwijskundige doeleinden. Ook is er geen toestemming nodig voor het plaatsen van een foto op een schoolpas of voor het gebruik van een foto in het administratiesysteem. Wel gelden voor het gebruik van dat beeldmateriaal de gewone privacyregels (zoals *dataminimalisatie*: terughoudend omgaan met beeldmateriaal van leerlingen).

Toestemming geven door één of twee ouders

Als leerlingen jonger zijn dan 16 jaar beslissen de wettelijk vertegenwoordigers (de ouders) over de privacy-aangelegenheden. De wet gaat ervan uit, dat je als school mag vertrouwen op de mededeling van één van beide ouders. Als dat vertrouwen gegrond is, is daarmee de andere ouder ook gebonden aan die mededeling. Bij het retour ontvangen van de *toestemmingsverklaring*, mag de school dus uitgaan van toestemming als één ouder die kenbaar maakt via ondertekening.

In geval de school zelf expliciet op de hoogte is gesteld van het ontbreken van de toestemming vanuit de andere ouder, mag de school niet vertrouwen op de enkelvoudige ondertekening. In dat geval is de expliciete toestemming van beide ouders strikt nodig en wenselijk.

Voor het intrekken van toestemming is de schriftelijke mededeling van één ouder voldoende. Bij twijfel is het beter om te opteren voor twee handtekeningen of om in dat geval het beeldmateriaal niet te gebruiken. Zie verder: *Toestemmingsformulier gebruik beeldmateriaal*.

Beveiliging

Wanneer beeldmateriaal wordt gepubliceerd, moet de school een zodanig beveiligingsniveau garanderen, dat het beeldmateriaal niet in verkeerde handen kan komen. Een passende technische maatregel is het publiceren van beeldmateriaal via een portal op de website, die alleen met een persoonlijke inlognaam en wachtwoord toegankelijk is voor leerlingen en hun ouders/voogd.

Ouders die foto's / films maken

Binnen school

De school is geen openbare ruimte en daarom mag de school regels en voorwaarden stellen aan het maken van foto's en films door ouders. Zo'n afspraak kan bijvoorbeeld zijn, dat ouders alleen hun eigen kinderen op de foto mogen zetten of dat ze hun foto's niet op internet mogen plaatsen. Een andere optie is dat ouders geen foto's mogen maken en de school foto's maakt/laat maken en deze deelt op de beveiligde website van de school.

Ook externen die bijvoorbeeld in het kader van een project binnen school foto's of films willen maken, moeten zich houden aan de regels van de school. Het is belangrijk dat deze schoolregels over het maken van beeldmateriaal naar ouders duidelijk worden gecommuniceerd. Mocht een ouder in strijd met de schoolregels foto's of films maken, dan zijn disciplinaire maatregelen mogelijk.

Buitenschoolse activiteiten

Ouders nemen ook buiten de school vaak zelf foto's, bijvoorbeeld op een klassenfeest of schoolreis. De school is daarvoor niet verantwoordelijk en ook niet als ouders deze foto's delen op internet. Voor ouders geldt natuurlijk wel, dat zij zich aan de wet moeten houden. Als zij foto's maken in de openbare ruimte, bijvoorbeeld de dierentuin, dan moeten ze zelf opletten, dat ze de privacy van de persoon op de foto niet schenden. De school heeft wel een taak om ouders te wijzen op deze privacyregels.

Als er beeldmateriaal op het beveiligde deel van de website door ouders gekopieerd wordt en vervolgens gedeeld via sociale media is dat niet meer de verantwoordelijkheid van de school. De school doet er wel goed aan om dit bij ouders onder de aandacht te brengen en hen te wijzen op hun verantwoordelijkheid hierin.

Het maken van beeldmateriaal zonder benodigde toestemming:

Het is mogelijk dat er beeldmateriaal wordt gemaakt, waarbij geen toestemming van ouders vereist is. Een voorbeeld is het vervaardigen van beeldmateriaal voor persoonlijk gebruik in het kader van de professionalisering van de leerkracht of LIO-stagiaire. De school heeft wel een *informatieplicht* en moet de ouders tijdig op de hoogte stellen van het maken van de beeldmateriaal, waarbij het doel, de verwerking en het type beeldmateriaal beschreven worden.

Schoolfotograaf

Het maken van individuele foto's en groepsfoto's door een schoolfotograaf is eveneens gebonden aan de regels van de AVG. Vooraf moet de school aan de ouders/voogd toestemming vragen voor het maken van deze foto's. Kinderen waarvan de ouders of voogd vooraf geen toestemming hebben gegeven, mogen niet worden gefotografeerd en dat geldt ook voor het maken van een groepsfoto.

In de *toestemmingsverklaring* staat duidelijk vermeld dat deze foto's worden gemaakt voor verkoop aan ouders of voogd. Ook moet vermeld zijn, dat niet-verkochte foto's binnen een vastgestelde periode worden vernietigd. Wel mag de schoolfotograaf gedurende een vastgestelde periode exemplaren van gekochte foto's bewaren voor eventuele nalevering.